

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti peněžního oběhu a devizového hospodářství a kterým se zrušuje zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů

A. OBECNÁ ČÁST

A. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA)

1. DŮVOD PŘEDLOŽENÍ A CÍLE

1.1. Název

Zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti peněžního oběhu a devizového hospodářství a kterým se zrušuje zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů

1.2. Definice problému

Návrh zákona je předkládán z důvodu potřeby zajištění souladu zákona č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o oběhu bankovek a mincí“) s požadavky praxe a legislativního zpřehlednění textu. Aplikační praxe ukázala, že některá ustanovení zákona o oběhu bankovek a mincí jsou problematická. Konkrétně se jako příliš široká ukázala definice nestandardně poškozených tuzemských bankovek a nestandardně poškozených tuzemských mincí, a jako příliš přísné požadavky na tzv. neanonymní technická zařízení, která přijímají, vyměňují či vyplácejí tuzemské bankovky či tuzemské mince (zejm. bankomaty, ale i automatické pokladní systémy). Návrh zákona zejména napравuje legislativně technické nepřesnosti zákona o oběhu bankovek a mincí a dále přináší řešení některých věcných otázek.

Požadavky na změny věcného charakteru vychází z výsledků dosavadní činnosti České národní banky coby orgánu vykonávajícího dohled nad dodržováním zákona o oběhu bankovek a mincí. Administrativní a časová náročnost některých povinností uložených České národní bance a povinným subjektům je ve značném nepoměru s cíli, kterých má být dosaženo.

Dalším důvodem předložení zákona je skutečnost, že devizový zákon (zákon č. 219/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů) se v důsledku rapidního úbytku jeho materie vlivem postupné liberalizace stal nadbytečným a s výjimkou jediného jeho ustanovení (nouzový stav v devizovém hospodářství) je možné jej zrušit bez náhrady. Jako vhodný zákon k převzetí problematiky nouzového stavu v devizovém hospodářství byl identifikován zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V důsledku včlenění materie nouzového stavu v devizovém hospodářství do krizového zákona je v neposlední řadě též novelizován zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, který klasifikuje porušení zákazů vydaných během devizového nouzového stavu jako trestný čin.

1.3. Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Pravidla peněžního oběhu hotovosti a principy uplatňované v oblasti ochrany bankovek a mincí proti padělání jsou ve stávající právní úpravě obsaženy v zákonu o oběhu bankovek a mincí. Orgánem vykonávajícím dohled nad dodržováním zákona o oběhu bankovek a mincí je Česká národní banka, jejíž činnost se řídí zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů.

Devizový zákon v aktuálním znění, po mnoha novelizacích, které z něj postupně odebíraly materii (naposledy se tak stalo v důsledku liberalizace nákupu nemovitostí cizinci a v důsledku přijetí zákona o směnářenské činnosti, který převzal veškerou právní úpravu směnářenské činnosti do speciálního zákona), obsahuje kromě vymezení pojmů pro své vlastní účely pouze ustanovení o oznamovací povinnosti (navázané ovšem na existenci vyhlášky, která již neexistuje, resp. existuje v modernější podobě určené zákonem o ČNB a bez stanovení oznamovací povinnosti v rozsahu předvídaném devizovým zákonem), některé duplicitně či nadbytečně zakotvené povinnosti (§ 7 a 8), ustanovení o devizové kontrole (bez konkrétní náplně), správní delikty reagující na již neexistující povinnosti či věcně zcela nadbytečné ustanovení o depozitní povinnosti, které je poplatné době svého vzniku a které se z hlediska ČNB a MF jakožto subjektů rozhodujících o jejím zavedení již přežilo a s jehož zavedením se nepočítá, a konečně ustanovení o nouzovém stavu v devizovém hospodářství, které jako jediné je třeba zachovat.

Krizový zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto povinností. Zákon obecným způsobem definuje nouzový stav a dává vládě ČR pravomoci při trvání daného stavu.

1.4. Identifikace dotčených subjektů

Mezi subjekty, na které budou mít zvažované varianty dopad, lze zařadit

- Českou národní banku,
- úvěrové instituce,
- provozovatele neanonymních zařízení,
- další uživatele hotovostního oběživa a
- osoby hodlající v době nouzového stavu v devizovém hospodářství provést přeshraniční platbu či jiný zákonem specifikovaný obchod či transakci.

1.5. Popis cílového stavu

Cílem navrhované právní úpravy je snížit zátěž dotčených subjektů při výměně nestandardně poškozených bankovek a mincí, sladit právní úpravu s politikou České národní banky uplatňovanou v oblasti klasifikace poškozených bankovek a mincí a s tím související výměny tuzemských bankovek a mincí. Navrhované změny přispějí ke zlepšení podmínek pro zajišťování plynulého a efektivního peněžního oběhu hotovosti. S ohledem na legislativně technické změny je dílčím cílem návrhu zákona odstranění nejasností a v důsledku toho též zvýšení právní jistoty.

Cílem zrušení devizového zákona je podřazení nouzového stavu v devizovém hospodářství pod obecnou úpravu v krizovém zákoně a zpřehlednění právního řádu odstraněním nadbytečného zákona.

1.6. *Zhodnocení rizika*

a) *Zákon o oběhu bankovek a mincí*

V případě nepřijetí navrhované právní úpravy by nedošlo ke snížení administrativní a časové náročnosti některých úkolů, které vykonává Česká národní banka, a snížení zátěže pro dotčené subjekty.

Z legislativně technického hlediska by nepřijetí navrhovaného zákona vedlo k zachování terminologických a jiných nedostatků v textu zákona.

S nepřijetím zákona je spojeno též právní riziko vycházející z nejednotného výkladu stávajícího znění některých ustanovení zákona o oběhu bankovek a mincí.

b) *Zrušení devizového zákona*

Existence zákona, který se vlivem liberalizace devizového trhu a vznikem samostatného zákona regulujícího směnárenskou činnost stal s výjimkou nouzového stavu efektivně bezpředmětným. Jeho zachování bude znamenat existenci nadbytečné právní materie, se kterou by se subjekty musely seznamovat bez efektivního výsledku.

2. *NÁVRH VARIANT ŘEŠENÍ*

V následujícím textu jsou v rámci hodnocení dopadů regulace popsány jednotlivé hodnocené otázky vč. vyhodnocení variant a návrhu řešení.

2.1. *Změna v taxativním výčtu nestandardně poškozených bankovek*

Stávající právní úprava člení poškozené bankovky na nestandardně poškozené bankovky a běžně poškozené bankovky. Nestandardně poškozené bankovky jsou definovány taxativním výčtem poškození, při jejichž výskytu jsou bankovky klasifikovány jako nestandardně poškozené. Standardně poškozené jsou bankovky, které jsou poškozené jinak než nestandardně. Uvedené členění má význam zejména při nakládání s poškozenými bankovkami. Pro příjem, výměnu a případnou náhradu za nestandardně poškozené bankovky se uplatňují přísnější pravidla než pro bankovky běžně poškozené.

Mezi nestandardně poškozené bankovky se podle stávajícího znění zákona o oběhu bankovek a mincí řadí mj. bankovky popsané, pomalované, přetištěné a potištěné. Je třeba zvážit, zda mají být takto poškozené bankovky i nadále klasifikovány jako nestandardně poškozené.

Jsou zvažovány dvě varianty řešení.

- varianta 0 – ponechání stávajícího stavu

Při zachování stávajícího znění textu zákona o oběhu bankovek a mincí budou nadále bankovky popsané, pomalované, přetištěné a potištěné posuzovány jako nestandardně poškozené a budou se na ně uplatňovat přísnější pravidla pro příjem, výměnu a náhradu za ně.

- varianta 1 – vyjmutí popsaných, pomalovaných, přetištěných a potištěných bankovek z výčtu nestandardně poškozených bankovek

Nyní se za běžně poškozené bankovky poskytuje náhrada vždy, za nestandardně poškozené bankovky jen v určitých případech, které jednotlivě vyhodnocuje Česká národní banka. Je třeba uvést, že v případě popsaných, pomalovaných, přetištěných a potištěných bankovek se v současné době poskytuje náhrada téměř vždy. Vyjmutí popsaných, pomalovaných, přetištěných a potištěných bankovek z výčtu nestandardně poškozených bankovek bude mít příznivý dopad na administrativní náročnost spojenou s jejich zpracováním a posuzováním pro účely náhrady za ně. K narušení stahování z oběhu takto poškozených bankovek nedojde, neboť z oběhu jsou stahovány i běžně poškozené bankovky.

Vzhledem k tomu, že zadržení popsaných, pomalovaných, přetištěných a potištěných bankovek v převážné většině případů vede k poskytnutí náhrady za ně, navrhuje se přijetí řešení uvedeného ve variantě 1, tedy vyjmutí takto poškozených bankovek z výčtu nestandardně poškozených bankovek. Stahování z oběhu takto poškozených bankovek bude probíhat nadále, neboť povinnost stahovat z oběhu poškozené bankovky se vztahuje i na bankovky běžně poškozené s tím rozdílem, že je za ně vyplácena náhrada okamžitě. Uplatněním zvoleného řešení tak dojde k odbourání administrativních a časových nákladů a celkovému zjednodušení procesu zadržování, výměny a stahování z oběhu nestandardně poškozených bankovek.

Je třeba upozornit, že na případy úmyslného poškozování bankovek se nadále uplatní příslušná ustanovení trestního zákoníku.

2.2. *Změna v taxativním výčtu nestandardně poškozených mincí*

Úprava a členění poškozených mincí je řešena obdobným způsobem jako právní úprava poškozených bankovek. Taxativním výčtem je stanoveno, které mince jsou nestandardně poškozenými mincemi, a mince poškozené jiným způsobem jsou považovány za běžně poškozené mince. Nestandardně poškozenými mincemi jsou podle stávající právní úpravy mj. mince proděravělé. V současné době převažují případy proděravění mincí drobnými otvory. Mince s takovým poškozením jsou zadržovány převážně provozovatelům mincovních automatů, jejichž technické vybavení neumožňuje tato drobná poškození odhalit. Po zadržení mincí Českou národní bankou následuje proces posouzení pro účely poskytnutí případné náhrady. V případech provozovatelů mincovních automatů poskytuje Česká národní banka náhradu téměř bezvýjimečně.

Jsou zvažovány dvě varianty řešení.

- varianta 0 – ponechání stávajícího stavu

Bude-li zachováno stávající znění zákona, bude proděravění mince posuzováno jako nestandardní poškození a jako s nestandardně poškozenými bude s takovými mincemi nakládáno. Budou tedy stahovány z oběhu bez náhrady a po posouzení za ně Česká národní banka bude moci poskytnout náhradu.

- varianta 1 – vyjmutí proděravělých mincí z výčtu nestandardně poškozených mincí
Nebudou-li proděravělé mince považovány za nestandardně poškozené, uplatní se na ně ustanovení platná pro běžně poškozené mince. Nebudou tedy muset být zadržovány bez náhrady a nebude probíhat administrativně náročné posuzování, zda za ně vyplatit či nevyplatit náhradu, ale náhrada bude poskytnuta vždy. Stahování z oběhu nebude narušeno, neboť k němu bude docházet z titulu povinného stahování běžně poškozených mincí.

Jak již bylo uvedeno výše, proděravělé mince jsou zadržovány zejména provozovatelům mincovních automatů, kterým je v převážně většině za tyto zadržené mince poskytnuta náhrada. Navrhuje se tedy jako řešení zvolit variantu 1, která povede ke snížení administrativní a časové náročnosti spojené se zadržováním poškozených mincí a zároveň nenaruší peněžní oběh a posílí právní jistotu.

Je třeba upozornit, že i na případy úmyslného poškození mincí se nadále uplatní příslušná ustanovení trestního zákoníku.

2.3. Nároky na technická zařízení, která přijímají, vyměňují nebo vyplácí bankovky a mince

Zákon o oběhu bankovek a mincí mj. stanoví provozní požadavky kladené na technická zařízení, prostřednictvím kterých dochází k dispozicím s peněžními prostředky evidovanými na účtu vedeném úvěrovou institucí (dále též „neanonymní zařízení“). Takovými zařízeními jsou např. vkladové bankomaty či automatické pokladní systémy. Jedním z požadavků kladených na neanonymní zařízení je schopnost zadržet podezřelé mince.

Dále, podle ustanovení o nakládání s podezřelými bankovkami a mincemi je ten, kdo takové bankovky nebo mince zadržel, povinen vystavit tomu, komu byly zadrženy, potvrzení o jejich zadržení a předat je České národní bance.

Jsou zvažovány dvě varianty řešení.

- varianta 0 – ponechání stávajícího stavu
Nedojde-li ke změně příslušného ustanovení zákona, bude jedním z provozních požadavků neanonymních zařízení schopnost zadržet podezřelé mince, což může nadále vyvolávat potíže s přiřazováním provedených transakcí s konkrétními podezřelými mincemi.

- varianta 1 – zmírnění požadavků na technická zařízení
Druhým variantním řešením je snížení technických požadavků kladených na neanonymní zařízení, a to konkrétně zrušení požadavku na zadržování podezřelých mincí s tím, že shodně jako u anonymního zařízení postačí, aby neanonymní zařízení takové mince pouze odmítalo.

Navrhuje se jako řešení využít variantu 1. V době, kdy byl připravován návrh zákona o oběhu bankovek a mincí, se vývoj technologie u zařízení přijímajících mince zdál odvíjet směrem,

který by umožnil párovat provedenou transakci s konkrétními mincemi, které byly zařízením posouzené jako podezřelé z padělání či pozměnění. Zároveň se zdálo vhodné upravit pravidla nakládání s podezřelými penězi u neanonymních zařízení stejně jak pro bankovky, tak i pro mince. Vzhledem k tomu, že žádné takové zařízení na trhu není nabízeno, umožňuje současná technologie podezřelé mince pouze odmítat či zadržovat s tím, že není jasné, komu byly zadrženy. Ustanovení tak v současnosti neumožňuje, aby vkladové bankomaty nebo automatické pokladní systémy přijímaly vedle bankovek i mince. Navržená změna umožní jejich provoz za stejných podmínek, za jakých mohou být provozovány zařízení anonymní, tj. podezřelé mince budou zařízením odmítnuty a vráceny osobě, která je do zařízení vložila.

2.4. *Zrušení devizového zákona a přenesení nezbytné úpravy do krizového zákona*

Je třeba zvážit, zda devizový zákon představuje nutnou součást právního řádu, nebo se stal vlivem změn v jím regulované oblasti nadbytečným.

Jsou zvažovány dvě varianty:

- varianta 0 – zachování devizového zákona
- varianta 1 – zrušení devizového zákona a přesunutí potřebných ustanovení do jiných právních předpisů

V souvislosti s uvedenými variantami je třeba vyhodnotit potřebnost jednotlivých ustanovení zákona. Pokud jde o „devizové“ pojmosloví (§ 1), pojmy jsou v zákoně definovány pouze pro účely daného zákona, jejich zrušení tedy nepředstavuje problém, protože ostatní právní předpisy zrušením dotčeny nejsou.

§ 5 (oznamovací povinnost) a § 30a (zmocnění k vydání vyhlášky):

Materii v nezbytném rozsahu převzal zákon o České národní bance (zmocnění pro vydání vyhlášky pro sběr statistických dat). Zbývající text § 5 je nepotřebný. Na základě zmocnění v novele zákona o České národní bance již byla přijata prováděcí vyhláška č. 235/2013 Sb. Tím se zmocnění uvedené v devizovém zákoně (§ 30a) stalo překonaným. Nová právní úprava v zákoně o České národní bance tak oznamovací povinnost stanovenou v devizovém zákoně zcela nahrazuje (viz i odůvodnění k citované vyhlášce). Ustanovení § 30a devizového zákona lze tudíž považovat za nadbytečné a duplicitní, jelikož zmocnění v devizovém zákoně na vydání prováděcí vyhlášky již nikdy nebude využito.

§ 7 (jiné povinnosti) a 8 (práva a povinnosti devizových míst):

Tato dvě ustanovení zrcadlově přikazují devizovým tuzemcům a cizozemcům předkládat povolení dle § 32, jestliže jej zákon vyžaduje, a devizovému místu stanoví povinnost jej vyžadovat. S ohledem na dikci § 32, podle kterého jsou za určité situace určité obchody zakázány, ledaže by bylo vydáno povolení, jsou obě ustanovení nadbytečná, jelikož zde upravené povinnosti jasně vyplývají z formulací použitých v § 32.

§ 31a (depozitní povinnost):

Dle vyjádření České národní banky se depozitní povinnost jeví jako nevhodný nástroj a z hlediska své doby překonaná. Pravomoci, které vládě dává § 32 devizového zákona

(nouzový stav v devizovém hospodářství) se jeví pro případnou nouzovou situaci podstatně vhodnější. Ustanovení lze proto zrušit bez náhrady.

Zrušením výše uvedených ustanovení se stávají nadbytečnými další „doprovodné“ paragrafy, které zakotvují postavení devizových orgánů (ty ovšem již nemají co kontrolovat) a pestrá škála opatření k nápravě a sankcí (příčemž regulované subjekty již ze zákona zmizely).

Jediným uceleným ustanovením, které nelze zrušit bez náhrady, tak zůstává § 32 devizového zákona, pojednávající o nouzovém stavu v devizovém hospodářství. Vhodným zákonem pro absorbování tohoto ustanovení je zákon č. 240/2000 Sb., krizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, který obecným způsobem upravuje pravomoci vlády během nouzového stavu, přičemž podmínky pro vyhlášení nouzového stavu jsou vymezeny v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Článek 5 odst. 1 uvedeného ústavního zákona stanoví, že vláda může vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Bezprostřední ohrožení platební schopnosti vůči zahraničí a vnitřní měnové rovnováhy České republiky lze podřadit pod obecné ustanovení ústavního zákona o jiném nebezpečí, které ohrožuje majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Lze tedy uzavřít, že podmínky pro vyhlášení nouzového stavu dané ústavním zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, jsou vhodné i pro aplikaci na ohrožení platební schopnosti vůči zahraničí a vnitřní měnové rovnováhy České republiky.

Vzhledem k výše uvedenému zhodnocení použitelnosti jednotlivých ustanovení zákona se navrhuje varianta 1, tedy zrušení devizového zákona a přesunutí úpravy nouzového stavu v devizovém hospodářství do krizového zákona.

2.5. *Devizové orgány*

V současné době devizový zákon rozděluje pravomoci devizových orgánů mezi Ministerstvo financí a Českou národní banku. Za předpokladu zrušení devizového zákona a přesunutí nouzového stavu v devizovém hospodářství pod obecnou úpravu v krizovém zákoně vyvstává otázka, zda je vhodné vůči organizačním složkám státu, územním samosprávným celkům, státním fondům a vůči osobám úvěrově navázaným na ČR v nouzovém stavu nadále zachovat pro povolení výjimky působnosti Ministerstva financí, nebo podřídít dané subjekty obecnému povolovacímu režimu České národní banky.

Jsou zvažovány dvě varianty:

- varianta 0 – zachování zvláštního režimu vůči organizačním složkám státu, územním samosprávným celkům, státním fondům a vůči osobám úvěrově navázaným na ČR
- varianta 1 – podřízení výše uvedených subjektů obecnému povolovacímu režimu České národní banky.

V navrhovaném znění krizového zákona je zachován stávající stav, kdy je ČR vyňata z nutnosti získat povolení pro nakládání s devizovými hodnotami. Organizační složky státu jednají jménem ČR, povolení tedy rovněž získat nemusejí. Vzhledem k samostatným územním samosprávným celkům, státním fondům a osobám úvěrově navázaným na ČR, tedy

vůči samostatným právnickým osobám, není důvod zachovávat zvláštní právní úpravu, kdy Ministerstvo financí působí jako devizový orgán. V současné době jsou totiž i např. státní podniky jako samostatné právnické osoby podřízeny obecnému povolovacímu řízení ze strany České národní banky. Z uvedeného důvodu se navrhuje varianta 1, tedy podřízení výše uvedených subjektů obecnému povolovacímu režimu České národní banky.

3. *VYHODNOCENÍ NÁKLADŮ A PŘÍNOSŮ*

3.1. *Náklady*

Vzhledem k tomu, že navrhovaná právní úprava neobsahuje ustanovení, která by ukládala povinnosti vyžadující vynaložení finančních prostředků, lze očekávat, že navrhované změny nebudou mít dopad na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty.

Navrhované změny neovlivní životní prostředí ani se nepromítnou do vztahu rovnosti mužů a žen. Taktéž se neočekávají žádné sociální dopady.

3.2. *Přínosy*

Lze očekávat příznivý dopad na hladké fungování peněžního oběhu bankovek a mincí a posílení právní jistoty osob účastnících se hotovostního oběhu. Přínosem je snížení administrativní náročnosti při výměně nestandardně poškozených bankovek a mincí. Legislativní změny rovněž umožní přijímání mincí neanonymními zařízeními. Zrušením devizového zákona dojde ke zpřehlednění právního řádu a odstranění nadbytečné právní úpravy.

3.3. *Vyhodnocení nákladů a přínosů variant*

Navrhované varianty řešení sníží administrativní a nákladovou náročnost spojenou s nakládáním a výměnou podezřelých bankovek a mincí, což povede k poklesu nákladů České národní banky.

Dále dojde k posílení právní jistoty předkladatelů popsaných, pomalovaných, přetištěných a potišťených bankovek a proděravělých mincí, neboť nově nebude muset Česká národní banka posuzovat jednotlivé případy předložení takových bankovek a mincí a náhrada za ně bude poskytnuta vždy.

Přínosem je rovněž sladění zákonných požadavků se současnými technologickými možnostmi neanonymních zařízení.

V případě zrušení devizového zákona je přínosem odstranění nadbytečné legislativy a zpřehlednění právního řádu.

4. *NÁVRH ŘEŠENÍ*

4.1. *Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení*

Vyhodnocení zvažovaných variant a výběr nejvhodnějších řešení je pro navrhované změny uveden v bodech 2.1. až 2.5.

5. *IMPLEMENTACE DOPORUČENÝCH VARIANT A VYNUCOVÁNÍ*

Začlenění doporučených variant bude provedeno změnou dotčených ustanovení zákona o oběhu bankovek a mincí. Vynucování pak bude probíhat v rámci dohledové činnosti České národní banky, případně využitím trestního soudnictví.

Nouzový stav v devizovém hospodářství bude podřazen pod obecný režim nouzových stavů v krizovém zákoně. Podmínky pro vyhlášení nouzového stavu jsou dány ústavním zákonem o bezpečnosti České republiky. Vyhlášení a vynucování bude probíhat standardní cestou danou uvedenými zákony.

6. PŘEZKUM ÚČINNOSTI REGULACE

Přezkum účinnosti a vhodnosti nové právní úpravy bude prováděn Českou národní bankou, jež vykonává funkci dohledového orgánu nad peněžním oběhem.

7. KONZULTACE A ZDROJE DAT

Podle ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, a podle ustanovení § 37 odst. 1 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, Ministerstvo financí a Česká národní banka společně připravují a předkládají vládě návrhy zákonných úprav v oblasti měny a peněžního oběhu.

Návrh právní úpravy byl tedy nejen konzultován, ale i společně připravován v úzké spolupráci Ministerstva financí a České národní banky, která dodala potřebné informace zejména ohledně procesu výměny poškozených tuzemských bankovek a mincí.

V souladu s čl. 2 odst. 1 rozhodnutí Rady 98/415/ES byla k návrhu zákona konzultována též Evropská centrální banka, která se ovšem ve stanovené lhůtě k návrhu nevyjádřila.

B. Důvod předložení návrhu zákona a jeho základní charakteristika

1. Zhodnocení platného právního stavu

Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí, stanoví pravidla pro ochranu bankovek a mincí proti padělání a pozměňování a pravidla pro oběh bankovek a mincí coby zákonného platidla. Dále, zákon obsahuje vymezení jednotlivých práv a povinností subjektů podílejících se na peněžním oběhu, a to včetně vymezení skutkových podstat souvisejících správních deliktů a přestupků a stanovení příslušných sankcí. V neposlední řadě zákon stanoví pravidla pro výkon veřejné správy a dohledovou činnost České národní banky.

Podle ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, a podle ustanovení § 37 odst. 1 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, Ministerstvo financí a Česká národní banka společně připravují a předkládají vládě návrhy zákonných úprav v oblasti měny a peněžního oběhu.

V posledních letech došlo k rapidnímu úbytku materie devizového zákona (důsledkem liberalizace nákupu nemovitostí cizinci a přijetí zákona o směnářské činnosti). Jedinou oblastí, kterou devizový zákon systematicky řeší, je nouzový stav v devizovém hospodářství.

2. *Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně zhodnocení ve vztahu k zákazu diskriminace v rozsahu podle čl. 4 odst. 1 písm. f) LPV*

Po zhodnocení dopadů praktických zkušeností s aplikací zákona o oběhu bankovek a mincí byly provedeny některé legislativně technické změny, které lépe vyhovují stávající aplikační praxi. Novela provádí změny tak, aby nedošlo k narušení právního prostředí a zároveň bylo umožněno dosáhnout cíleného výsledku. S ohledem na principy použité při tvorbě návrhu zákona nevyvolá návrh zákona ve vztahu k zákazu diskriminace v rozsahu podle čl. 4 odst. 1 písm. f) žádné dopady.

3. *Posouzení nezbytnosti navrhované právní úpravy*

a) *Zákon o oběhu bankovek a mincí*

Ustanovení návrhu zákona zapracovávají do novelizovaného zákona o oběhu bankovek a mincí převážně terminologické změny legislativně technického charakteru a některé věcné změny, které jsou odrazem zkušeností získaných v rámci aplikační praxe.

Navrhované změny věcného charakteru vychází z nabytých praktických zkušeností a z politiky České národní banky uplatňované v oblasti výměny poškozených tuzemských bankovek a mincí.

V rámci legislativně technických změn dochází k odstranění některých duplicitních částí ustanovení, ke sjednocení uplatňovaných lhůt a k terminologickým úpravám.

b) *Devizový zákon*

Zrušení devizového zákona vede k odstranění přebytké právní regulace a zpřehlednění právního řádu.

c) *Trestní zákoník*

Novelizace trestního zákoníku je reakcí na zrušení devizového zákona a přesun materie nouzového stavu v devizovém hospodářství do krizového zákona.

4. *Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem České republiky*

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Podle čl. 98 Ústavy České republiky je Česká národní banka ústřední bankou státu a hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu. Postavení, působnost a další podrobnosti činnosti České národní banky stanoví zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance. Podle ustanovení § 2 odst. 2 písm. b) a c) dotčeného zákona patří mezi úkoly České národní banky vydávání bankovek a mincí a řízení peněžního oběhu, vč. péče o jeho plynulost a hospodárnost. Návrh zákona je v tomto ohledu v souladu s dotčenými ustanoveními.

5. *Zhodnocení souladu s mezinárodními smlouvami a s právem Evropské unie*

Navrhovaná novela zákona není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, například s Úmluvou č. 15/1932 o potírání penězokazectví.

Návrh zákona je v souladu s právem Evropské unie, a to zejména s článkem 128 Smlouvy o fungování Evropské unie, který upravuje vydávání bankovek a mincí. Návrh zákona je též v souladu s přímo použitelnými právními předpisy Evropské unie, jmenovitě s nařízením Rady (ES) č. 1338/2001 ze dne 28. června 2001, kterým se stanoví opatření nutná k ochraně eura proti padělání, nařízením Rady (ES) č. 44/2009 ze dne 18. prosince 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 1338/2001, kterým se stanoví opatření nutná k ochraně eura proti padělání, nařízením Rady (ES) č. 1339/2001 ze dne 28. června 2001, kterým se rozšiřuje účinnost nařízení (ES), kterým se stanoví opatření nutná k ochraně eura proti padělání na členské státy, které nepřijaly euro jako jejich společnou měnu, nařízením Rady (ES) č. 45/2009 ze dne 18. prosince 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 1339/2001, kterým se rozšiřuje účinnost nařízení (ES) 1338/2001, kterým se stanoví opatření nutná k ochraně eura proti padělání na členské státy, které nepřijaly euro jako jejich společnou měnu, nařízením Rady (ES) č. 2182/2004 ze dne 6. prosince 2004 o medailích a žetonech podobných euromincím, nařízením Rady (ES) č. 46/2009 ze dne 18. prosince 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 2182/2004, o medailích a žetonech podobných euromincím, nařízením Rady (ES) č. 2183/2004 ze dne 6. prosince 2004, kterým se na nezúčastněné členské státy rozšiřuje použitelnost nařízení (ES) č. 2182/2004 o medailích a žetonech podobných euromincím a nařízením Rady (ES) č. 47/2009 ze dne 18. prosince 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 2183/2004, kterým se na nezúčastněné členské státy rozšiřuje použitelnost nařízení (ES) č. 2182/2004 o medailích a žetonech podobných euromincím.

Zrušením devizového zákona nedochází k porušení mezinárodních smluv ani práva Evropské unie.

Znění návrhu zákona je rovněž v souladu s judikaturou soudních orgánů Evropské unie a respektuje obecné právní zásady práva Evropské unie, a to zejména zásadu proporcionality a subsidiarity, zásadu právní jistoty, zásadu rovného zacházení a zásadu nediskriminace.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah

Změny obsažené v návrhu zákona nebudou mít dopad na státní rozpočet ani na ostatní veřejné rozpočty, krom níže uvedených aspektů.

České národní bance nově vzniknou náklady související s vedením evidence osob, které předložily, vložily do neanonymního zařízení nebo zadržely nestandardně poškozené tuzemské bankovky a mince.

Lze očekávat, že v důsledku vyřazení popsaných, pomalovaných, přetištěných a potištěných bankovek z výčtu nestandardně poškozených bankovek dojde k poklesu nákladů spojených se stahováním z oběhu a náhradou takových bankovek. Obdobně, pokles nákladů lze též očekávat v případě proděravělých mincí, které nadále nebudou považovány za nestandardně poškozené.

Snížení požadavků kladených na funkce neanonymního zařízení může vyvolat pokles nákladů provozovatelů takových zařízení. Nově nebude nutné, aby neanonymní zařízení zadržovalo podezřelé mince, ale bude stačit, pokud je odmítne.

7. Zhodnocení sociálních dopadů, dopadů ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů a zhodnocení korupčních rizik

Znění návrhu zákona nemá sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny.

Navrhovaná úprava taktéž nedopadá na životní prostředí a nezasahuje do ochrany soukromí a osobních údajů.

Lze konstatovat, že novelizovaná ustanovení zákona nepředstavují korupční rizika.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K části první, čl. I

K bodu 1 [§ 2 odst. 4 písm. d)]

Rozdělení ustanovení do dvou písmen o jednotlivých bodech vede ke zpřehlednění textu zákona.

Navržené věcné změny reflektují praktické zkušenosti s aplikací zákona a politiku České národní banky uplatňovanou v oblasti výměn poškozených bankovek, která je v současnosti upravena v Úředním sdělení České národní banky ze dne 31. března 2014 k některým ustanovením zákona o oběhu bankovek a mincí. Za zadržované popsané, pomalované, přetištěné a potištěné bankovky Česká národní banka v převážné většině případů poskytuje náhradu, nicméně proces je poměrně administrativně i časově náročný jak pro předložitele, tak pro úvěrovou instituci i Českou národní banku. Zařazením popsáných, pomalovaných, přetištěných a potištěných bankovek mezi běžně poškozené bankovky dojde ke zjednodušení procesu výměn a stahování těchto bankovek z oběhu. Případy úmyslného poškozování velkého množství bankovek bude nadále možné postihnout dle trestního zákoníku.

Výraz bankovka poškozená biologickým materiálem je nahrazen přesnějším výrazem hygienicky závadným materiálem, protože ne každé poškození biologickým materiálem je z hlediska užívání oběživa problematické. Naopak, nejtypičtějším opotřebením bankovek je žloutnutí vlivem působení kožního mazu z lidských rukou, které je ale z hygienického hlediska neproblematické. Ustanovení směřuje k zadržování bankovek poškozených např. krví nebo splašky, u kterých je vhodné zajistit, aby do kontaktu s nimi přišel co nejmenší počet osob. Jako zvláštní kategorie jsou uvedeny bankovky, které jsou poškozeny takovým způsobem, že není možné ověřit jejich pravost.

V ustanovení § 2 odst. 4 písm. d) bodu 8 dochází k rozšíření výčtu nestandardně poškozených bankovek o bankovky s plochou menší nebo rovnou 50%, což zajistí stahování zbytků

bankovek, na jejichž výměnu není právní nárok, z oběhu úvěrovými institucemi a Českou národní bankou.

V ustanovení § 2 odst. 4 písm. d) bodu 9 jsou nově mezi nestandardně poškozené bankovky zařazeny bankovky s chybějícím celým horním nebo spodním okrajem, což by do budoucna mělo vést k zamezení či odhalení možných pokusů o podvodné výměny.

K bodu 2 [§ 2 odst. 5 písm. c)]

Vyřazení proděravělých mincí z výčtu nestandardně poškozených mincí sníží administrativní zátěž spojenou s výměnou takových mincí. Proděravělé mince jsou zadržovány převážně provozovateli mincovních automatů, jejichž vybavení neumožňuje malé dírky odhalit a mince odmítnout. Za takto zadržené mince v současnosti Česká národní banka poskytuje náhradu.

Mince, které byly vyráběny technologií, u které mohlo dojít k podélnému rozštěpu v hraně na část s lící a část s rubovou stranou, se v peněžním oběhu vyskytovaly naposledy v době ČSSR. Mince znějící na české koruny jsou od roku 1993 vyráběny technologií, u které k tomuto rozštěpení dojít nemůže. Zařazovat takové mince mezi nestandardně poškozené je tedy nadbytečné.

K bodu 3 a 4 [§ 5 odst. 3 a 4]

Z důvodu nadbytečnosti a ujasnění výkladu je z textu zákona vyjmuto explicitní vyjádření oprávněnosti úvěrových institucí požadovat poplatek za příjem tuzemských bankovek a mincí. Vzhledem k tomu, že zákon ukládá úvěrovým institucím povinnost přijímat bankovky a mince bez možnosti účtovat za takovou službu úplatu pouze tehdy, jde-li o plnění vlastní pohledávky, není v ostatních případech oprávnění úvěrové instituce požadovat úplatu za příjem bankovek a mincí dotčeno, a to ve vztahu jak k roztríděným a zabaleným bankovkám a mincím, tak k neroztríděným, resp. nezabaleným bankovkám a mincím. Do textu zákona je doplněn odstavec 4, který stanoví zákaz požadovat úplatu za příjem tuzemských bankovek a mincí, jedná-li se o plnění vlastní pohledávky. Ustanovení se tedy netýká poplatku za vklad hotovosti na účet, nejde-li o plnění vlastní pohledávky.

K bodu 5 [§ 7 odst. 3]

Z ustanovení je odstraněn odkaz na provozovatele kasina, který je vždy právnickou osobou, a na kterého je tak odkaz v ustanovení uveden dvojmo.

K bodu 6 [§ 9 odst. 3]

V rámci sjednocení právní úpravy se doplňuje zmocnění upravit v prováděcím právním předpisu postup pro zadržování a předávání České národní bance nestandardně poškozených bankovek a mincí a dále stanovit náležitosti potvrzení o zadržení nestandardně poškozených bankovek a mincí. V současnosti je vzor tiskopisu upraven ve sdělení České národní banky ze dne 31. března 2014 k některým ustanovením zákona o oběhu bankovek a mincí. Potvrzení

má stejné náležitosti jako potvrzení pro zadržení podezřelých bankovek a mincí, které je již nyní upraveno ve vyhlášce.

K bodu 7 [§ 10 odst. 3]

Česká národní banka nahrazuje zadržené nestandardně poškozené tuzemské bankovky a mince v těch případech, kdy nejde o předložitelem úmyslně poškozené peníze, pokus o podvodné získání náhrady či peníze poškozené nástražnými zařízeními na ochranu proti krádeži. Vypuštění slov „výjimečných“ a „život“ ohrožujících lépe vystihuje přístup České národní banky k náhradám nestandardně poškozených peněz.

K bodu 8 [§ 10 odst. 4]

Dochází k zavedení nových kroků, podle kterých bude Česká národní banka postupovat v případě, že se nedaří vyplatit náhradu za poškozené tuzemské bankovky a mince. Na základě obdobného principu již nyní Česká národní banka postupuje tehdy, když se nedaří vrátit nebo poskytnout náhradu za podezřelé bankovky a mince, které se ukáží být pravé.

K bodu 9 [§ 10 odst. 5]

Nově se stanoví povinnost České národní banky vést evidenci osob, které předložily, vložily do neanonymního zařízení nebo zadržely nestandardně poškozené tuzemské bankovky a mince. Důvodem je usnadnění vyplácení náhrad za nestandardně poškozené bankovky a mince a zajištění důkazů v případě vyšetřování trestné činnosti. Zákon rovněž stanoví, které údaje jsou obsahem této evidence.

K bodu 10, 11 a 34 [§ 11 odst. 1 a 2 a § 30 odst. 1]

Přesnější vymezení pojmu lépe vystihne charakteristiku zařízení, na která se dotčená ustanovení uplatní. Jedná se o taková technická zařízení, která může obsluhovat klient bez asistence provozovatele zařízení.

K bodu 12 [§ 11 odst. 2]

Vzhledem k tomu, že účet může vést i poskytovatel platebních služeb, který není úvěrovou institucí, rozšiřuje se původně vymezený okruh účtů na účty vedené kterýmkoli poskytovatelem platebních služeb. Není důvod k tomu, aby se ustanovení na takové účty nevztahovalo.

K bodu 13 [§ 11 odst. 2 písm. c)]

Vzhledem k tomu, že současné technologie neumožňují spojení podezřelé mince, která byla vložena do neanonymního zařízení, s konkrétní transakcí, je dostačující, aby byly podezřelé mince neanonymním zařízením odmítány a nikoli zadržovány, jak tomu bylo doposud.

K bodu 14 [§ 12 odst. 2]

Z ustanovení je odstraněn odkaz na provozovatele kasina, který je vždy právnickou osobou a na kterého je tak odkaz v ustanovení uveden dvojmo.

K bodu 15 [§ 12 odst. 2 písm. c) a e)]

Náhrada termínu „neprodleně“ vhodnějším výrazem „bez zbytečného odkladu“, jež lépe odráží možnosti zadržitele předat podezřelé bankovky a mince České národní bance, resp. Policii České republiky. Navržená změna reflektuje rozdíly mezi oběma termíny. Zatímco pojem „neprodleně“ je obecně vnímán jako ekvivalent pojmů „ihned“ či „okamžitě“, termín „bez zbytečného odkladu“ lze vyložit širěji, s možností přednostního provedení nezbytných záležitostí či vyčkání do odpadnutí překážky. V praxi se jedná např. o situaci, kdy je na pobočce jediný zaměstnanec, který by byl v případě požadavku splnit povinnost neprodleně nucen pobočku uzavřít.

K bodu 16 [§ 12 odst. 3]

Na postup Celní správy České republiky se obdobně uplatní povinnost předat stejnopis potvrzení o zadržení podezřelých bankovek nebo mincí Policii České republiky.

K bodu 17 [§ 12 odst. 4]

Legislativně technická úprava provedená v souladu s věcnou změnou provedenou v ustanovení § 11 odst. 2 písmeno c).

K bodu 18 a 19 [§ 12 odst. 5]

Vzhledem k tomu, že údaje z evidence osob vedené v souladu s ustanovením § 12 odst. 5 lze využít pro účely vyšetřování a odhalování trestné činnosti, je volba délky lhůty, po kterou musí být tato evidence vedena, stanovena pevně zákonem. Není vhodné, aby délka lhůty závisela na rozhodnutí orgánu, který tuto evidenci vede, tedy České národní banky, jak tomu bylo doposud. Zákon rovněž nově stanoví, které údaje jsou obsahem této evidence.

Dále dochází k legislativně technické úpravě provedené v souladu s věcnou změnou provedenou v ustanovení § 11 odst. 2 písmeno c).

K bodu 20 [§ 13 odst. 2]

Navrhovaná úprava odráží existující praxi České národní banky.

Česká národní banka zasílá osobám, kterým byly pro podezření z padělání zadrženy pravé cizozemské bankovky či mince, tyto bankovky či mince výhradně poštou. Pro tuto praxi existují dva důvody. Za první, pravé cizozemské bankovky jsou často zadrženy jako podezřelé pro nadměrné opotřebení či poškození. Pokud by Česká národní banka za tyto bankovky či mince poskytla bezhotovostní náhradu, měla by vedle výdajů za mezinárodní převod i výdaje s výměnou těchto bankovek u úvěrových institucí v ČR či u emisní banky za bankovky nepoškozené. Tyto výdaje by byly vyšší než při vrácení bankovek či mincí prostřednictvím poštovních služeb. Za druhé, poplatky za mezinárodní převody by u států mimo EU mohly

být účtovány i na straně banky příjemce a dosáhnout podstatné části, či dokonce přesáhnout nominální hodnotu bankovky či mince, za které byla náhrada poskytnuta.

K bodu 21 [§ 13 odst. 3]

Lhůta se zkracuje na tři roky v souladu s obecnou promlčecí lhůtou stanovenou zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

K bodu 22 [§ 13 odst. 4]

Byl stanoven jednoznačný postup pro zacházení s nestandardně poškozenými bankovkami a mincemi, které byly zadrženy jako podezřelé a následně posouzeny jako pravé.

K bodu 23 a 24 [§ 14]

Ustanovení je pro vyšší přehlednost rozděleno do dvou odstavců. První odstavec je navázán na nařízení Evropské unie o medailích a žetonech podobných euromincím, které stanoví technické požadavky na zhotovování. Druhý odstavec dále uvádí, že prodávat, dovážet, přechovávat nebo rozšiřovat je možné pouze takové reprodukce, které byly zhotoveny v souladu s uvedenými technickými požadavky.

Vzhledem k tomu, že je žádoucí postihovat dovoz, přechovávání a rozšiřování i pro jiné než obchodní účely, dotčená textace ustanovení je vypuštěna.

K bodu 25 [§16 odst. 4]

Řada mezinárodních smluv obsahuje závazek ČR umožnit pobočkám zahraničních finančních institucí usazeným v ČR požádat v ČR o povolení za stejných podmínek jako subjektům se sídlem v ČR, nejedná-li se o typ podnikání, na nějž si ČR v dané smlouvě vyjednala výjimku. Výjimka pro zpracovatele hotovosti sjednávána nebyla.

K bodu 26 [§ 25 odst. 2 písm. a)]

Oprava nesprávného odkazu.

K bodům 27 a 28 [§ 28, § 28a]

S ohledem na obecná legislativní pravidla ohledně úpravy správních deliktů se vyčleňuje nový paragraf se samostatnou úpravou přestupků. Text ustanovení se v souladu se změnami provedenými v § 14 rozčleňuje do písmen.

K bodu 29 [§ 29 odst. 1]

Vzhledem k tomu, že podle ustanovení § 12 odst. 2 má každá právnická osoba a směnárník povinnost zadržet podezřelé bankovky a mince, je důvodné, aby porušení této povinnosti provedené kteroukoli právnickou osobou či směnárníkem bylo klasifikováno jako správní delikt. Z tohoto důvodu dochází k rozšíření okruhu osob, které se mohou dopustit správního deliktu podle ustanovení § 29 odstavce 1, na všechny právnické osoby a směnárníka.

K bodu 30 [§ 29 odst. 2]

Legislativně technická změna. Okruh osob, které se mohou dopustit správního deliktu, by měl odpovídat okruhu osob, které mají tuto povinnost stanovenou v § 33 odst. 1., s výjimkou České národní banky.

K bodu 31 a 32 [§ 29 odst. 3 a 4]

Skutkové podstaty, které se uplatní na stejné subjekty, jsou sloučeny do jednoho odstavce.

K bodu 35 [§ 30 odst. 3]

V souladu s legislativní praxí je okruh subjektů deliktu rozšířen o podnikající fyzické osoby, neboť je žádoucí, aby se vůči nim při správním trestání uplatnil stejný přístup.

K bodu 27, 28, 33, 36 a 37 [§ 28 odst. 2, § 28a odst. 2, § 29 odst. 5, § 30 odst. 4, § 31]

V souladu s obvyklou legislativní praxí v oblasti úpravy správního trestání bylo vypuštěno ustanovení upravující souhrnně výši pokut a pokuty byly doplněny do posledních odstavců odpovídajících ustanovení.

K bodu 38 [§ 33 odst. 2]

Legislativně technická úprava reagující na terminologické změny stanovené zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

K bodu 39 [§ 35]

Doplnění odkazu na ustanovení § 9 odstavec 3, ve kterém je nově stanoveno zmocnění České národní banky vydat prováděcí právní předpis.

Dále je zohledněno přečíslování odstavců v ustanovení § 10.

K části druhé, čl. II

K bodu 1 [§ 6 odst. 3]

Doplňují se nové pravomoci vlády ČR při vyhlášení nouzového stavu. Podmínky pro vyhlášení nouzového stavu jsou koncipovány dostatečně široce na to, aby pod ně mohl být podřazen nouzový stav v devizovém hospodářství. Nicméně, pro efektivní zvládnutí tohoto typu krize je třeba vládu vybavit náležitými pravomocemi. Navržené pravomoci vlády rámcově odpovídají stávajícím oprávněním daným devizovým zákonem.

Opatření uvedená v odstavci 3 zpravidla nebudou aplikována najednou. Rozhodnutí o jejich zavedení se bude odvíjet od skutečné ekonomické příčiny nouzového stavu. Pokud bude příčinou vyhlášení nouzového stavu ohrožení platební bilance vůči zahraničí, budou aplikována opatření uvedená pod písmeny a) až c), tedy taková opatření, která zabraňují odlivu peněžních prostředků v cizí měně z ČR. Naopak v případě, že příčinou vyhlášení nouzového stavu bude nadměrný příliv cizí měny do ČR, způsobující ohrožení měnové

rovnováhy ČR, bude adekvátní reakcí aplikace opatření podle písmen d) až g). Obě situace přitom nepochybně spadají pod pojem „jiné nebezpečí“ ve smyslu § 2 písm. b) tohoto zákona a ve smyslu článku V. ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Jelikož jde o záležitosti těsně související s agendou České národní banky, stanoví § 13 odst. 1 písm. e), že Česká národní banka projednává s vládou výše uvedená krizová opatření.

K bodu 2[§ 6 odst. 5]

Vymezují se subjekty, na které se zákazy uložené krizovým opatřením podle odstavce 3 neuplatní.

K bodu 3 [§ 7 a § 8]

Legislativně technická úprava provedená v souladu s věcnou změnou provedenou v ustanovení § 6 odst. 3.

K bodu 4 a 5[§ 13 odst. 1 písm. d) až f)]

Explicitně se vyjadřuje, že Česká národní banka projednává s vládou návrh krizových opatření vydávaných na základě § 6 odst. 3. Dále se stanoví pravomoc České národní banky projednávat správní delikty za porušení zákazů v souvislosti s nouzovým stavem v oblasti devizového hospodářství a pravomoc, vydávat povolení nakládat s devizovými hodnotami v případě nouzového stavu.

K bodu 6 a 7 [§ 29 odst. 8, § 31 odst. 3 písm. f)]

Stanoví se povinnost dodržovat zákazy uložené krizovým opatřením vydaným podle § 6 odst. 3.

K bodům 8, 10 a 11 [§ 34 odst. 1, § 34a odst. 2, § 34a odst. 4]

Doplňují se správní delikty a sankce za porušení zákazu nebo nesplnění povinnosti v době nouzového stavu vzniklého v souvislosti s krizovým stavem v devizovém hospodářství.

K bodům 9 a 12 [§ 34 odst. 3 a § 34a odst. 4]

Maximální výše pokuty za správní delikty spočívající v porušení zákazů uložených opatřením vydaným na základě § 6 odst. 3 KRIZZ je stanovena ve výši 2 mil. Kč pro fyzické osoby a 5 mil. Kč pro právnické osoby (včetně podnikajících fyzických osob). Relativně vysoké pokuty oproti pokutám za porušení ostatních povinností stanovených KRIZZ mají své opodstatnění, jelikož předmětem ilegálních transakcí mohou být i velmi vysoké peněžní částky, což je pravděpodobné zejména u právnických osob. V případech, kdy by maximální hrozící pokuta představovala řádově třeba jen promile hodnoty ilegální transakce, by pachatel deliktu nebyl od takové transakce efektivně odrazován a hrozící sankci by bral spíše jako poplatek s ní pojený. Výši pokuty je třeba porovnávat spíše s ostatními pokutami ukládanými Českou národní bankou subjektům působícím na finančním trhu za jimi spáchané správní delikty

podle jiných zákonů, než s pokutami ukládanými za kvalitativně zcela odlišné skutky podle KRIZZ (typicky jde o různé formy nesoučinnosti občanů za trvání krizového stavu).

Pokud v důsledku ilegální transakce provedené fyzickou osobou dojde k vážnému ohrožení platební schopnosti vůči zahraničí nebo vnitřní měnové rovnováhy, bude se jednat o trestný čin podle § 247 TZ (ohrožení devizového hospodářství), za který pachatelé hrozí trest odnětí svobody až na 6 let, peněžitý trest nebo zákaz činnosti.

K bodu 13 [§ 38]

Rozšiřuje se výčet ustanovení, na která se neuplatní výjimka z aplikace správního řádu, a tím se stanoví, že režim vydávání zvláštního povolení se bude řídit správním řádem.

K části třetí, čl. III

K bodu 1 [§ 33 a § 363]

V souvislosti se změnou názvu trestného činu v § 247 se v dotčených ustanoveních upravuje odkaz na tento trestný čin.

K bodu 2 [§ 247]

Změna v textaci § 247 má dva důvody. První důvod je formulační a souvisí s terminologickými změnami vzniklými v důsledku převzetí materie devizového zákona týkající se nouzového stavu v devizovém hospodářství krizovým zákonem, jehož systematika a terminologie je odlišná od zrušovaného devizového zákona. Krizový zákon především neobsahuje žádné přívlastky u nouzového stavu, na což bylo adekvátně formulačně reagováno již při začlenění příslušné materie do krizového zákona a musí být reagováno i v ostatních zákonech, které s původními pojmy devizového zákona operují. Druhým důvodem je potřeba odlišit skutkovou podstatu správních deliktů souvisejících s porušením krizového zákona (dříve devizového zákona) v této oblasti od skutkové podstaty trestného činu podle § 247. Logicky se nabízelo jako rozlišovací kritérium zejména kritérium vzniklé škody, nicméně její výši nelze vždy objektivně stanovit. Samotná ilegálně převáděná částka (či jiná ilegální dispozice s ní) nemůže být bez dalšího považována za škodu, jelikož převáděné peníze jsou zpravidla v majetku pachatele a nikoli státu. Proto byl zvolen rozlišovací znak závažnosti následku, kterým je vážné ohrožení platební schopnosti vůči zahraničí nebo vnitřní měnové rovnováhy vůči zahraničí nebo vnitřní měnové rovnováhy. Následek se bude odvíjet nejen od výše samotné částky, s níž je ilegálně disponováno, ale též od intenzity či závažnosti nouzového stavu samotného. Výše uvedené ohrožení lze též podpůrně dovozovat např. z výše způsobené škody, bude-li možné ji vyčíslit, anebo z významu negativního příkladu, půjde-li o transakci požívající veřejné publicity.

K části čtvrté, čl. IV a čl. V

Navrhuje se přechodné ustanovení pro případ trvajících nouzového stavu vyhlášeného v době účinnosti devizového zákona. Dále se navrhuje zrušovací ustanovení vztahující se na devizový zákon a části předpisů, které ho novelizovaly.

K části páté, čl. VI

Účinnost zákona se navrhuje stanovit na 1. července 2016.

V Praze dne 20. srpna 2015

Mgr. Bohuslav Sobotka, v. r.
předseda vlády

Ing. Andrej Babiš, v. r.
1. místopředseda vlády pro ekonomiku a ministr financí